

мене, човека-неспециалист, но искрено обичаш българското изкуство, когато четях и препрочитях книгите на Д. Димов и Е. Станев, на Г. Караславов и К. Калчев, на Д. Талев и А. Гуляшки, на Д. Фучеджиев, Н. Хайтов и много други талантливии прозаисти. Това, което казвам, явно не се отнася само до прозата. През май тази година се проведеха Дни на българската култура. В Централния дом на литераторите четяха свои стихове Е. Багряна, Л. Стефанова, М. Исаев, Н. Зидаров. Тяхната поезия покори слушателите със силата и яркостта на чувството, свързано с дълбока философска мисъл.

Струва ми се, че това свързване, този синтез е признак на зряла, истински съвременна, действително прогресивна литература. Как ние, съветските хора, да не се радваме, когато българските писатели толкова смело и уверено проправят нови пътища в художественото творчество!

Не може да не ни радва и нещо друго: българската литературно-критическа мисъл прави твърде много, за да обобщи опита от строителството на социалистическата култура, критически да оцени постигнатото, да разгърне широко настъпление срещу идеологическите противници. Знаем, че нашите колеги не във всяко отношение са доволни от своята работа, но тяхната неудовлетвореност идва от желанието им да направят още повече и по-хубави творби. А залог за осъществяването на това желание са сериозните и умни трудове, които излизат в София: по социалистическа естетика, по методология на литературознанието, по история и върху днешното състояние на българската и световната литература. Не малко забележителни изследвания публикува и списание „Литературна мисъл“.

Но въпросът не се отнася само до броя на литературоведческите изследвания. Убеден съм, че идеологическото настъпление може да се води само когато смело вървиш напред, пръв поставяш появилите се в живота проблеми и се стараеш да ги решиш творчески в духа на марксизма-ленинизма. Такъв подход към научните задачи отличава редица български учени — ония, които се борят за изучаване на широк кръг естетически проблеми, поставени на днешен ред от сегашния етап в развоя на изкуството. Говорекий в тая насока, не мога да не спомена с най-дълбоко уважение такъв крупен мислител на съвременността като Тодор Павлов.

Като приветствувам в тези тържествени дни нашите приятели и братя — българските литератори, от душа ми се иска да им пожелаем нови и нови успехи в изпълнението на най-голямата мисия, която ни възлага на всички нас историята — изграждането на изкуството, което ще бъде нова крачка в художественото развитие на човечеството.

## НЯКОЛКО ДУМИ ЗА БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА В РУМЪНИЯ

*Валентин Дешилу (ССР)*

Общо взето, стойността на духовната култура на човечеството се мери посредством големите европейски езици. За съжаление, така стоят нещата до голяма степен и в наши дни, и често пъти имената на големи творци остават под праха на забравата или в най-добрия случай биват изтъквани с доста значително закъснение.

Но изглежда, че тия изкуствени бариери няма да устоят на шурма на нашето време, ще паднат една след друга и ще освободят пътя на мощни творци, представители на малки народи, ала желаещи непрестанно да се проявяват. Че това е така, доказват любопитството, интересът и все по-голямото възхищение, което бъдат напоследък незаслужено наричаните „малки литератури“ в различни области на земята.

Несъмнен е фактът, че българската литература, смятана до неотдавна за една от пепеляшките на световните литератури, буди заслужен интерес. Разбира се, днес българската литература в пълно развитие има друг изглед, дело на хора на изкуството, съзнаващи своята стойност, хора на изкуството, които знаят да следват напредничавите идеали на човечеството, черпейки сили от чистите извори на една стара културна традиция, решени да създадат една трайна фреска на героизма, на бойния устрем и на творчеството на един смел и надарен народ.

Дори да се позовем на проникването на българската култура и литература в Румъния, пак бихме имали да кажем много нещо. Дори ако се върнем само в миналия век, ще видим, че българската литература е непосредствено свързана с имената на Ботев, Каравелов или Йовков, живели тук, на нашата гостоприемна земя, дето са написали голяма част от своите безсмъртни творби. Интересен е и фактът, че между първите преводи на „Бай Ганьо“ от Алеко Константинов, проникнали отвъд границите на България, е и преводът на Джорджеску Серджент още в началото на нашия век.

Несъмнено, до свършването на Втората световна война преводите на български литературни творби на румънски език се брояха на пръсти. Едва през последните 25 години може наистина да се каже, че българската литература си проби път към сърцето на румънския читател. Поети като Ботев и Вапцаров, или писатели като Вазов и Алеко Константинов отдавна проникнаха в неговото съзнание и обогатиха духовния му свят. Изключително ценено е и творчеството на някои класици и съвременни писатели като Елин Пелин, Антон Страшимиров, Пенчо Slaveйков, Йордан Йовков, Людмил Стоянов, Елисавета Багряна, Дора Габе, Г. Караславов, Димитър Димов, Павел Спасов, Орлин Василев, Димитър Талев, Емилиян Станев, Чудомир, Светослав Минков, Ангел Каралийчев, Илия Волен, Павел Вежинов и други, някои от които са познати в румънски превод с 3—4 книги.

През последните години се налагат все повече и творци от средното поколение, като например: Богомил Райнов, Петър Незнакомов, Иван Пейчев, Климент Цачев, Камен Калчев и мнозина други както със своята проза, така и с пиесите си.

Предстои да излязат от печат и ценените у нас Йордан Радичков, Николай Хайтов, Лада Галина и други.

Списъкът на българските поети и писатели, преведени у нас, разбира се, е много по-голям, но преведените книги са над 100, с тираж над 1.500.000 екземпляра.

Особена роля за популяризирането на българската литература у нас играят антологите, които излизат доста често. Така, в подготовка е втората антология на класическата българска проза, а в проект е и трета антология — на съвременната проза. Също така наскоро ще бъде сложена под печат и петата антология на българската поезия, този път на съвременната поезия, в която влизат: Людмил Стоянов, Е. Багряна, Д. Габе, М. Грубешлиева, Ламар, А. Далчев, Н. Фурнаджиев, М. Исаев, Г. Джагаров, В. Ханчев, П. Пенев, Вл. Башев, П. Матев, Вл. Голев, Ал. Геров, Бл. Димитрова, Николай Зидаров, Кл. Цачев, Б. Божилов, Л. Левчев, П. Караангов, С. Хр. Караславов, Д. Дамянов, А. Стоянов, Д. Пантелеев и др.



Средствата за разпространяването на българската литература и особено за запознаването на румънските читатели с утвърдените български художествени творци, са многобройни, ако към издателските средства включим и оперативните средства, като пресата изобщо и специално литературната преса, радиото и телевизията, дето в програмите им са включени български художествени творби, благодарение на плеядата трудолюбиви преводачи, начело с Виктор Тулбуре.

Нашите литератури са помагали винаги, помагат още повече днес, за все по-голямото опознаване и сближение на нашите народи, чието приятелство трае от векове и ще продължава да трае колкото и бури да ни връхлитат, докато на Дунава богатите води продължават да напояват щедро двата бряга — румънския и българския.

Букурещ, 4 VI 1969

## БЪЛГАРИЯ МОЖЕ ДА БЪДЕ СПОКОЙНА ЗА БЪДЕЩЕТО НА СВОЯТА ЛИТЕРАТУРА

*Семьон Машински (СССР)*

Четвърт век — това е, може да се каже, минутната стрелка на историята. Особено за народ като българския, чиято история и култура съществуват толкова отдавна. И наред с това последните двадесет и пет години са цяла епоха в общественото битие и съзнание на този народ, наситено с огромен и многообразен исторически опит.

Стремежът да осмисли този опит, да разбере корените и значението му, е характерна черта на съвременната българска литература.

Българските писатели със забележителна интензивност разработват драматичните събития от Септемврийското въстание 1923 година. За пръв път в Европа тогава пламват зарите на антифашистките боеве. Българският народ излиза на предните позиции на фронта, който имаше, както това се изяснява скоро, световно значение. Мащабът и историческият смисъл на тая борба ясно се чувствуват в епопеята на Георги Караславов „Обикновени хора“ и в „Иван Кондарев“ на Емилиян Станев.

Но не само Септември 1923 година е извор за Септември 1944. Тук, във втория Септември, се акумулира цялата героична история на българския народ. Току-що излезе на руски език неоглямата по обем, но великолепно написана повест на Генчо Стоев „Цената на златото“, посветена на трагичните събития от 1876 г. в Перущица. Темата, привличала още Иван Вазов и Пенчо Славейков, а също и много съвременни български писатели, е получила в повестта на Генчо Стоев свежо и задълбочено съвременно звучене.

Външната история на Априлското въстание е добре изучена и известна в най-малки подробности. Та какво всъщност остава на художника? Всичко останало. А това „останало“ е цял океан.

Зад външния план на историческото събитие стоят конкретните човешки съдби, характери на различни хора, техният вътрешен душевен строй. Тук започват „владенията“ на изкуството, на „човекознанието“. В това се заключава неотразимата му сила, че то сякаш отново открива пред нас света. И с колкото и много фактически сведения да разполагаме за дадено събитие — нищо не